

Луцик Анатолій

канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів ім. С.І. Юрія,
Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль

Бойчук Марія

студентка гр. ФМПС-22,
Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль

МИТНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ ТА ЗАГРОЗ

Митна політика України має важливе значення в контексті глобалізації та зростання міжнародної торгівлі, оскільки вона впливає на конкурентоспроможність українських товарів на світовому ринку. Умови сучасного світового ринку характеризуються зростаючою конкуренцією та швидкими змінами, що вимагає гнучкої та адаптивної митної політики для підтримки економічного розвитку. Загрози контрабанди, незаконного переміщення товарів та порушення інтелектуальної власності вимагають ефективних митних стратегій для забезпечення національної безпеки та захисту вітчизняного виробника.

Україна має стратегічне значення як транзитна країна, тому розробка ефективних митних процедур та співпраця з іншими країнами стають необхідністю для забезпечення безперервного переміщення товарів через її територію.

В умовах швидкого технологічного розвитку та цифровізації, митну політику слід трансформувати у контексті нових викликів та загроз, зокрема впроваджувати сучасні технології, автоматизацію та полегшення митних процедур.

Законодавча база є основою для функціонування митної системи і регулює діяльність митних органів. Ефективне впровадження і дотримання нормативно-правових актів є необхідною умовою для протидії порушенням митних правил. Нормативно-правові імперативи визначають права і обов'язки учасників митного процесу, регламентують порядок митного контролю, оформлення та митного огляду товарів. Їх виконання забезпечує справедливість та прозорість у митному середовищі [1].

Нормативно-правові акти встановлюють санкції та відповідальність за порушення митних правил. Чітке і послідовне застосування таких санкцій є необхідним для запобігання порушенням та створення ефективної системи відповідальності. Ці імперативи сприяють забезпеченню рівних умов для всіх учасників зовнішньоекономічної діяльності, запобігають недобросовісній

конкуренції та зловживанням.

Ефективне впровадження нормативно-правових актів забезпечує виконання митних процедур у встановлені строки та з дотриманням вимог якості та безпеки, що сприяє покращенню митного обслуговування та зменшенню адміністративних перешкод для бізнесу.

Розробка та удосконалення нормативно-правових актів є невід'ємною частиною реформування митної системи та адаптації до міжнародних стандартів. Постійне вдосконалення законодавчої бази є необхідним для забезпечення ефективного функціонування митної політики України в умовах сучасних викликів та загроз.

Тож можемо констатувати, що ефективне впровадження та зміцнення нормативно-правових імперативів є важливим чинником в протидії порушенням митних правил та забезпечення ефективності митної політики України.

Варто зазначити, що контрабанда становить серйозну загрозу митній безпеці України, оскільки незаконне переміщення товарів через кордон свідчить про ухилення від сплати митних платежів, порушує правила митного контролю та створює недекларовані ризики для національної безпеки. Контрабанда є джерелом нелегальної торгівлі та підриває легальний бізнес. Нелегальні товари, включаючи підроблені або небезпечні продукти, конкурують зі законними товарами, порушуючи принципи чесної конкуренції та загрожуючи здоров'ю та безпеці споживачів [2]. В українському законодавстві кримінальна відповідальність передбачена лише за незаконне переміщення окремих товарів таких, як: культурних цінностей, отруйних, сильнодіючих, вибухових речовин, радіоактивних матеріалів, зброї та боєприпасів (крім гладко ствольної мисливської зброї та бойових припасів до неї), спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації, а також наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів. Незаконне переміщення інших товарів являється «товарною контрабандою» за яку передбачена лише адміністративна відповідальність.

Товарна контрабанда – це незаконне переміщення товарів через кордон без сплати митних платежів та порушення митних правил і процедур. Вона має наступні наслідки для фіскальної політики:

- ускладнює збір митних платежів, оскільки нелегальні товари не декларуються та не оподатковуються. Це призводить до значних втрат доходів державного бюджету, зменшення фінансування соціальних та економічних програм та ускладнення здійснення публічних інвестицій;

- контрабандні товари, які потрапляють на ринок без сплати митних платежів та інших обов'язкових податків, створюють нелегальну конкуренцію для законних підприємств. Це призводить до нерівності в оподаткуванні та

спотворення ринкових умов, що може негативно впливати на розвиток легального бізнесу;

- створює невизначеність та небезпеку для іноземних інвесторів, оскільки нелегальний обіг товарів порушує правила та порядок ведення бізнесу. Це може впливати на рішення інвесторів про вкладення капіталу в Україну та загрожувати економічному зростанню [2].

На нашу думку, Україна може взяти приклад з Європейського союзу для вдосконалення митної політики та ефективного усунення впливу контрабанди на митну систему країни. По перше, Європейський союз має розвинену митну систему зі стандартами та процедурами, які сприяють ефективній боротьбі з контрабандою. Україна може вивчати та впроваджувати кращі практики, щоб підвищити ефективність своєї митної політики. По-друге, Європейський союз має механізми співпраці та обміну інформацією між митними органами країн-членів. Україна може підтримувати активну співпрацю з митними службами ЄС та іншими країнами для обміну досвідом та отримання оперативної інформації про контрабандні схеми. По-третє, Європейський союз розробляє та вдосконалює правову базу в галузі митної політики, включаючи регулювання та протидію контрабанді. Україна може аналізувати та адаптувати ці правові акти, враховуючи свої особливості та потреби. Також Європейський союз активно співпрацює з країнами-партнерами для впровадження програм технічної та фінансової підтримки у сфері митної політики. Україна може залучати підтримку та ресурси ЄС для модернізації своєї митної системи та підвищення її ефективності.

Впровадження та удосконалення нормативно-правових актів, посилення митних заходів протидії контрабанді та порушенням митних правил є невід'ємною частиною реформування митної системи та адаптації до міжнародних стандартів. Контрабанда має серйозний вплив на митну безпеку та фіскальну політику України, порушуючи правила митного контролю, створюючи нелегальну конкуренцію та призводячи до втрат доходів державного бюджету. Україна може взяти приклад з Європейського союзу, використовуючи кращі практики, механізми співпраці та правову базу для вдосконалення своєї митної політики та ефективного усунення впливу контрабанди на митну систему країни.

Література

1. Дьяченко О. В., Вишинська Т. Л., Литвин С. М. Митний контроль як один із засобів виявлення правопорушень у сфері митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. *Вісн. Хмельн. нац. універ.* 2016. № 2, Т. 1. С. 218–227
2. Яланський О. С. «Товарна» контрабанда в Україні – щодо доцільності криміналізації. *Молод. вчений.* 2017. № 11. С. 1036.